

Technology of development of students' reflexive culture through interactive methods

Nigora KHAYDAROVA¹

Fergana Public Health Medical Institute

ARTICLE INFO

Article history:

Received January 2021

Received in revised form

30 January 2022

Accepted 20 February 2022

Available online

15 March 2022

Keywords:

reflexive methods,
pedagogical thinking,
reflexive position,
reflexive relationships,
linguistic means,
means of thinking.

ABSTRACT

This article discusses how to improve students' professional skills in English lessons through interactive methods of reflection. Practical aspects of organizing students' learning activities using reflection in English lessons are also discussed.

2181-1415/© 2022 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol3-iss2/S-pp187-189>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Интерактив usullar orqali talabalarning refleksiv madaniyatini rivojlantirish texnologiyasi

Kalit so'zlar:

refleksiv usullar,
pedagogik tafakkur,
refleksiv pozitsiya,
refleksiv munosabatlar,
lingvistik vositalar,
fikrlash vositalari.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada refleksiyaning interaktiv usullari orqali talabalarning ingliz tili mashg'ulotlarida kasbiy layoqatlarini oshirish haqida so'z boradi. Shuningdek, ingliz tili darslarida refleksiyadan foydalangan holda talabalarning o'quv faoliyatini tashkil etishning amaliy jihatlariga to'xtalib o'tiladi.

Технология развития рефлексивной культуры учащихся посредством интерактивных методов

Ключевые слова:

рефлексивные методы,
педагогическое мышление,
рефлексивная позиция,
рефлексивные отношения,
языковые средства,
средства мышления.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются способы повышения профессиональных навыков учащихся на уроках английского языка с помощью интерактивных методов рефлексии. Также обсуждаются практические аспекты организации учебной деятельности учащихся с использованием рефлексии на уроках английского языка.

¹ Dean of international faculty, Fergana Public Health Medical Institute. Fergana, Uzbekistan.

Ta'lim tizimidagi yangilanish va shuningdek, oliy ta'lim o'qitish tizimini o'zgartirish jarayonlari ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning asosiy maqsadi hisoblanadi. Pedagogik fikrlashning noan'anaviy uslubi bilan ajralib turadigan, kasbiy vazifalarni malakali hal qila oladigan, yangi turmush sharoitida yaratuvchanlik qobiliyatlariga ega bo'lgan mutaxassislargina pedagogik jarayonlarni o'zgartira oladilar va samarali natijalarga erishadilar.

Chet tilini o'qitishda refleksiv usullardan foydalanish alohida rol o'ynaydi, chunki bu talabalarning hayajon va qo'rquv darajasini kamaytirishga yordam beradi. Hatto oddiy amaliy mashg'ulotlarda ham talabalar yuqori darajadagi hayajonda va noto'g'ri javob berish qo'rquv hissini his qilishlari mumkin, chunki ular, ko'pincha, boshqa talabalar va o'qituvchilarning ko'zida bilimsiz ko'rinishlaridan qo'rqib, o'zlari xohlamagan holda savollarga javob berishga majbur bo'ladilar. Shuning uchun talabalarning qo'rquv darajasini pasaytiruvchi usullarni o'zlashtirish har bir talaba uchun egallangan bilim, ko'nikma va malakalarni amalda tatbiq etishni bilish jarayonini optimallashtirish uchun o'ta zarurdir.

Ushbu maqolada refleksiyadan foydalanishning nazariy asoslarini, shuningdek, xorijiy til mashg'ulotlarida refleksiyadan foydalangan holda talabalarning o'quv faoliyatini tashkil etishning amaliy jihatlarini ko'rib chiqishga harakat qilingan.

Talabalarning refleksiya holatiga kirishiga imkon beruvchi ikki xil vosita mavjud – bular lingvistik vositalar va sof tafakkur vositalaridir. Lingvistik vositalar – lug'aviy birliklar, sintaktik konstruksiyalar va boshqalar. Ikkinchi toifaga turli xil (ilmiy, falsafiy, estetik va boshq.) tushunchalar va toifalar kiradi. Ushbu vositalarning mashg'ulotlar davomida yetarli darajada mavjudligi refleksiv holatga kirishga imkon beradi, shuningdek, aks ettirilgan vaziyatni taqdim etish va tushunishning turli usullarini amalga oshiradi. Xorijiy til darslarida o'qituvchi talabalarga doimo sof fikrlash maydoniga kirish uchun vositalarni (diagrammalar, grafiklar, formulalar, jadvallar, xaritalar va boshqalar) berishi va ulardan foydalanishni o'rgatishi lozim.

Talabalar faoliyatini shunday tashkil etish kerakki, ular kuchliroq reflektor holatga tushsin. Bunga talabaning harakatlarini kuchli toifalar yordamida talqin qilish, ularni ushbu toifalar tomonidan o'z harakatlarini vosita sifatida aks ettirishga va ushbu toifalar tomonidan belgilangan harakatlarni amalga oshirishga majbur qilish orqali erishish mumkin.

Dialogik nutqni tashkil qilish va amalga oshirishda fikrlashni faollashtirish, o'xshashliklardan foydalanish usuli sifatida savol mashqlari, kinoya yoki hazillar yordamida talabalarga o'zini sinashga (refleksiyaga) murojaat qilish, muloqotdagi har bir ishtirokchining pozitsiyasini aniqlash, erkin fikr almashishni boshlash kerak bo'ladi. Shuningdek, talqinlar, rolli o'yinlar va munozaralar paytida ijobiy hissiy muhitni doimiy ravishda saqlab turish muhimdir.

Talabalarning refleksiyasini faollashtirishda "Prognozlash" usulidan foydalangan holda "keyin nima bo'ladi?", "Sizning fikringizcha, ... deb nomlangan matnning mazmuni nimadan iborat?" va shunga o'xshash savollar tinglovchini to'g'ridan to'g'ri refleksiv holatga olib keladi.

Turli darajadagi prognozlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan asosiy mashqlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Fonema darajasida prognoz qilishga qaratilgan mashqlar.

A) o'qituvchi so'z boshini talaffuz qiladi, o'quvchilar uni tugatadilar, masalan:

Symp ... (symptom), circul... (circulatory), nerv... (nervous), treat... (treatment).

B) o'qituvchi so'z oxirini talaffuz qiladi, o'quvchilar uni boshini qo'yadilar, masalan: ... ringe (syringe), ... cine (medicine), ... tem (system).

1) Matn yuzasidan savollar beriladi:

What is the meaning of the title of the text?

What is the text about?

Is the text interesting?

Did you understand the text?

Can you retell the short meaning of the text?

Matn tahlili refleksiv pozitsiyalarni talabalarga o'tkazish va mavjud refleksiv munosabatlarni modellashtirish imkonini beradi.

Xorijiy til mashg'ulotlarini olib borishda refleksiv yondashuvdan foydalanishga yana bir misol sifatida interfaol vazifalar bilan birga ko'rgazmali qurollar bilan jihozlangan amaliy mashg'ulotlarni ham olish mumkin. Bunday holda, o'quv jarayonida talabalarga motivatsiya berish emas, balki tinglovchining fikrini, uning refleksiya qilishini tartibga soladi.

Yana bir misol sifatida suhbat usulidan foydalanishni ham aytish kerak. Bu usul talabalarni qo'zg'atuvchi kuchli mexanizmga egadir. O'qituvchi savollar beradi, lekin tayyor javoblarni aytmaydi, bu bilan talabalarni refleksiya muhitiga jalb qiladi.

Mashg'ulot davomida refleksiv fikrlashni kuchaytiruvchi turli xil vositalardan faol foydalanish mumkin. Bularga misol sifatida guruhli munozaralar, tuzilgan suhbatlar usullari, ishbilarmonlik o'yinlarini keltirish mumkin. Albatta, refleksiya xorijiy tillarni o'qitish amaliyotiga kiritilgan. Bu o'qituvchiga o'qitishga ijodiy yondashish imkoniyatini beradi.

Yuqoridagilarga asoslanib, xulosa qilish mumkinki, xorijiy tillarni o'qitishda refleksiyadan foydalanish shaxsiy xususiyatdir va u shaxs bilan birgalikda shakllanadi va bu esa talabalarga o'z harakatlarini, fikrlarini, ularning natijalarini baholashga imkon beradi, "til to'sig'ini" olib tashlaydi va lingvistik motivatsiyani shakllantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. A.A. Smirnova "Universitetda chet tilini o'rganish jarayonida advokatning chet tilidagi kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish". Hozirgi bosqichda huquq va huquqni muhofaza qilish faoliyatining dolzarb muammolari. 2014 yilgi xalqaro amaliy konferentsiya materiallari.

2. V.G. Aseev "Xulq-atvor va shaxsni shakllantirish motivatsiyasi". M., 2006 – B. 304.

3. A.A. Bizyaeva "Fikrlaydigan o'qituvchining psixologiyasi: pedagogik refleksiya". Pskov: PDPI. – 2004. – B. 216.

4. V.A. Bodrov "Shaxsning motivatsion sohasining nochiziqli modeli". Pedagogik jurnal. Qism 22. – B. 90.

5. Ye.N. Solovova. "Chet tillarni o'qitish metodikasi". Intensiv kurs: pedagogika oliy o'quv yurtlari talabalari va o'qituvchilari uchun qo'llanma. M., AST. Astrel, – B. 200.